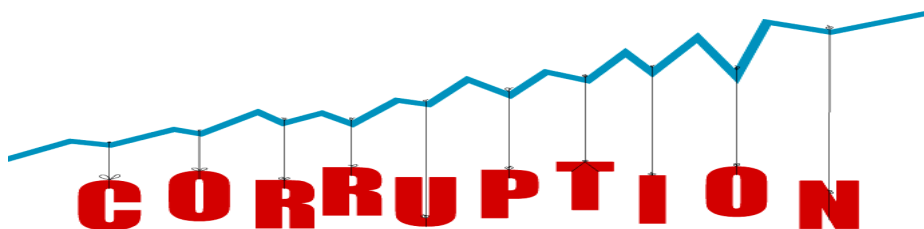

**GLOBALNI
INDEKS PERCEPCIJE KORUPCIJE
(CPI) 2016**
objavljen 25. januara 2017.

www.transparentnost.org.rs
www.transparency.org/cpi

Indeks percepcije korupcije CPI 2016

Globalni (176 država/teritorija)
agregatni Indeks (do 13 različitih izvora podataka)
koji meri opažanje (eksperata/poslovnih ljudi)
korupcije („zloupotreba javnih ovlašćenja za privatnu korist“)
u javnom sektoru (državni funkcioneri i javni službenici)

Indeks percepcije korupcije za 2016

- Meri stepen u kojem se opaža korumpiranost u javnom sektoru (korumpiranosti državnih funkcionera i javnih službenika)
- Indeks se sačinjava na osnovu **13 različitih istraživanja i studija**, koja ispituju mišljenja stručnjaka, predstavnika institucija i poslovnih ljudi
- **U 2016. rangirano je ukupno 176 država/teritorija**, 8 više nego u 2015.

Ciljevi CPI

- **Da se izmeri koliko prisustvo korupcije u javnom sektoru opažaju poslovni ljudi, stručnjaci i analitičari rizika**
- **Da se unapredi komparativno razumevanje nivoa korupcije**
- **Da ponudi presek viđenja donosilaca odluka koje utiču na trgovinu i investicije**
- **CPI je „agregatno istraživanje” (istraživanje grupe istraživanja), osmišljeno kako bi se prevazišli nedostaci svakog pojedinačnog istraživanja o korupciji**
- **Da stimuliše naučna istraživanja, analize uzroka i posledica korupcije, na međunarodnom i domaćem planu**
- **Da doprinese podizanju svesti o korupciji u javnosti – i stvori klimu za promene.**

Indeks percepcije korupcije CPI 2016

- CPI je istraživanje koje se odvija iz godine u godinu i pruža podatke koji se mogu kontinuirano pratiti. CPI 2016 je 22. po redu.
- **Minimum 3 istraživanja po zemlji/teritoriji da bi bila uvršćena na listu**
- **Istraživanja moraju biti objavljena u prethodnih 24 meseci**
- **Zemlje se boduju na skali od 100 (veoma 'čiste') do 0 (veoma korumpirane)**
- **Ispituje se percepcija (opažanje), a ne događaji, planovi i potencijal** (npr. broj prijavljenih slučajeva, broj osuda, broj tekstova u medijima, usvojeni zakoni, najave)

Mogućnost poređenja

- Indeks predstavlja presek viđenja poslovnih ljudi i analitičara prilika u pojedinim zemljama i ne odražava nužno njihovo sagledavanje promena u odnosu na prethodnu godinu, već aktuelni utisak
- **Za poređenje je skor zemlje relevantniji od njenog mesta na tabeli** (broj država/teritorija koje su uključene se menja)
- Promene indeksa kod pojedinih država/teritorija **moгу biti rezultat promene uzorka** – istraživanja koja su uzeta u obzir pri sačinjavanju indeksa
- **CPI 2016 je moguće porediti sa CPI rezultatima iz prethodne 4 godine (skor neke zemlje/teritorije)**. Usled metodoloških promena nastalih 2012, mogućnost poređenja CPI 2016 sa rezultatima ranijih godina (starijim od CPI 2012 godine) je ograničena: može se porediti mesto na listi (uzimajući u obzir promene broja zemalja u uzorku i kretanje drugih zemalja) ili vršiti poređenje rezultata po pojedinim istraživanjima; nije metodološki ispravno automatski množiti skor iz prethodnih godina sa 10 ili deliti sadašnji sa 10! Poređenja po pojedinim izvorima u odnosu na ranije godine treba uzeti sa rezervom jer CPI 2016 obuhvata 13 (ranije 12) inicijalnih istraživanja, što je uticalo na način izračunavanja ocena.

Napomene o nedostacima i prednostima CPI

Prednosti/napomene:

- I druga sredstva za procenu korupcije daju slične nalaze kao i CPI
- CPI je dobra šansa da se unapredi javna rasprava o korupciji
- CPI je dobar podsticaj za sprovođenje daljih analiza
- CPI obuhvata gotovo sve države sveta

Nedostaci/napomene:

- Indeks neće odraziti postignute rezultate u borbi protiv korupcije, sve dok promena prakse ne postane jasno vidljiva ispitanicima; indeks se menja relativno sporo, jer obuhvata istraživanja iz poslednje dve godine
- Zemlje u razvoju mogu biti prikazane u lošijem svetlu usled pristrasnosti i predubeđenja inostranih posmatrača. Zbog toga postoje i druga sredstva za merenje korupcije, npr. (Indeks davalaca mita)

CPI 2016 - Najbolje i najlošije rangirani

Zemlje percipirane kao najmanje korumpirane

Rang	Zemlja	Skor (0-100)	Br. istraživanja
1	Danska Novi Zeland	90	7
3	Finska	89	7
4	Švedska	88	7

Zemlje percipirane kao najkorumpiranije

Rang	Zemlja	Skor (0-100)	Br. istraživanja
176	Somalija	10	5
175	Južni Sudan	11	5
174	Severna Koreja	12	3

Metodološke napomene za Srbiju u CPI 2016

- **Srbija je obuhvaćena u 7 istraživanja** koja su uzeta u obzir pri sačinjavanju ovogodišnjih indeksa. Izvori su isti već pet godina za redom, što povećava mogućnost poređenja.
- Posmatrana je teritorija Srbije bez Kosova i Metohije (istraživanja na osnovu kojih se sačinjava CPI se posebno rade i za ovu teritoriju i odražavaju percepciju o korumpiranosti tamošnjih javnih službi, tako da je Kosovo posebno rangirano na ovoj listi)
- Od istraživanja koja su relevantna za Srbiju, tri su i sprovedena i objavljena tokom 2016. godine. Četiri istraživanja obuhvataju podatke iz 2015, a jedno od njih i iz ranijeg perioda. Ocene po pojedinim istraživanjima kreću se u rasponu od 32 do 57. Standardna devijacija je (3.69). Na ovom primeru se vidi korist od CPI, kao agregatnog indeksa, koji nalazi sredinu između ovako različitih viđenja situacije.

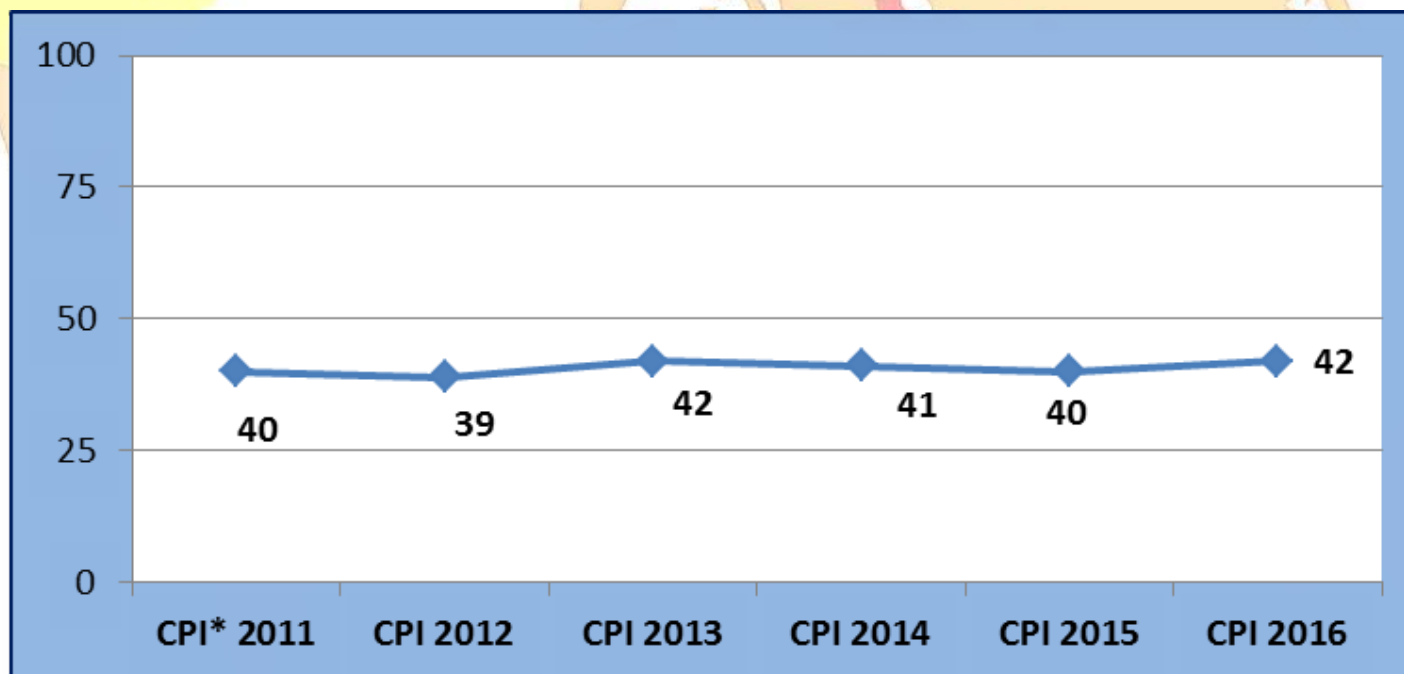
relevantnim za Srbiju

	Izvor	Uzorak
1	FH (Freedom House, Nations in Transit) 2016	Opažanja nerezidenata; ispitanici uglavnom potiču iz razvijenih zemalja.
2	BF (Bertelsmann Foundation) Transformation Index 2016	Stručnjaci angažovani od strane banke/ institucije
3	EIU (Economist Intelligence Unit) 2016	
4	GI (Global Insight Country Risk Ratings) 2015	
5	PRS ICRG (Political Risk Services International Country Risk Guide) 2016	
6	WEF (World Economic Forum, Executive Opinion Survey) 2016	Opažanja rezidenata; ispitanici su uglavnom lokalni stručnjaci, lokalni poslovni ljudi i multinacionalne firme.
7	WJP (World Justice Project Rule of Law Index) 2016	Lokalni stručnjaci

Rezultat Srbije u CPI 2016

i poređenje sa ranijim godinama

Rang	Zemlja	Skor 2016	Broj istraživanja
72	Srbija	42	7

CPI 2016 – republike bivše SFRJ

<i>Rang</i>	<i>Zemlja</i>	Skor 2016	Broj istraživanja – CPI 2016
31	Slovenija	61	10
55	Hrvatska	49	9
64	Crna Gora	45	4
72	Srbija	42	7
83	BiH	39	7
90	Makedonija	37	7

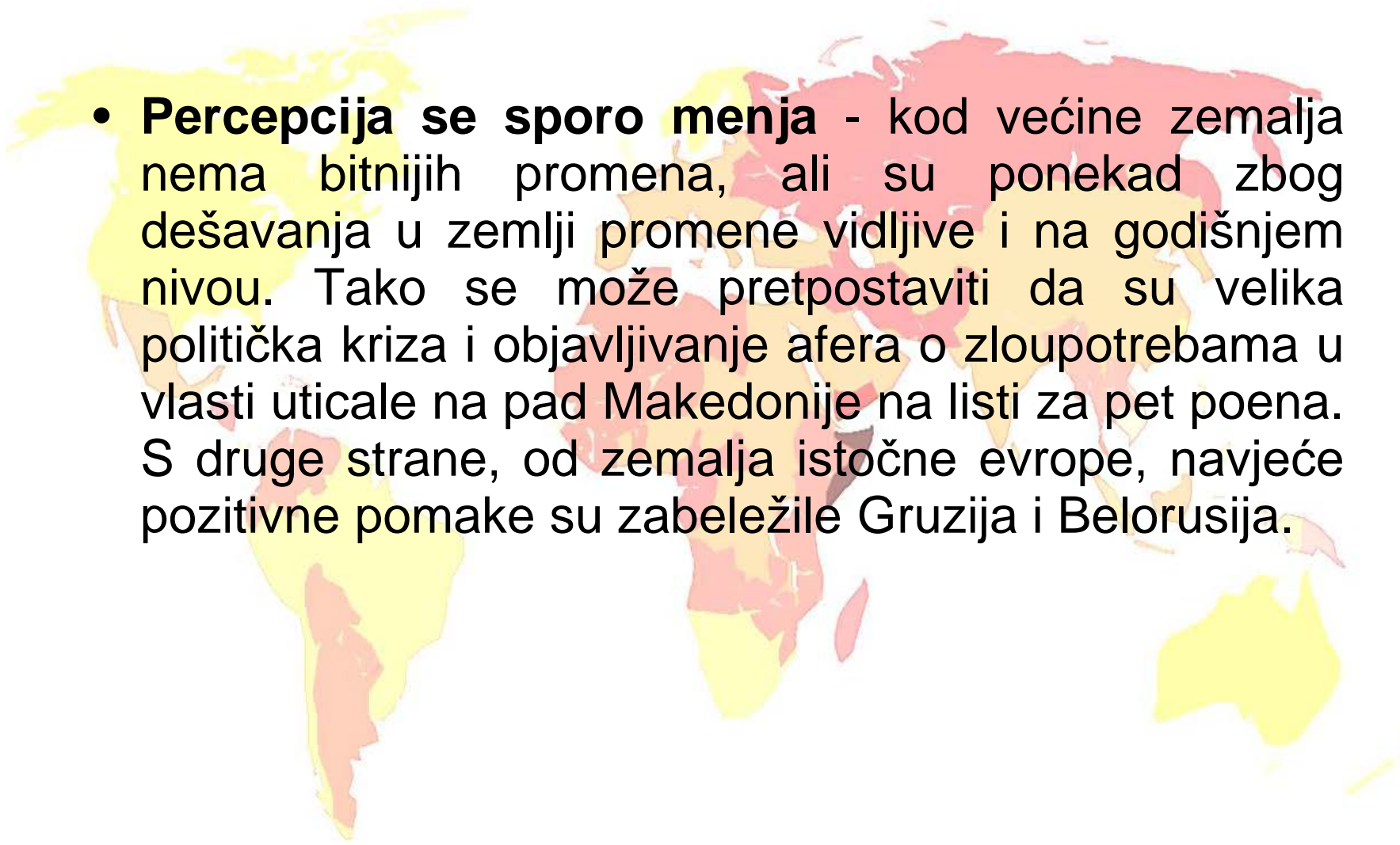
Područje bivših socijalističkih zemalja Evrope

- **Estonija** 70
- **Poljska** 62
- **Slovenija** 61
- **Litvanija** 59
- **Letonija** 57
- **Gruzija** 57
- **Češka** 55
- **Slovačka** 51
- **Hrvatska** 49
- **Mađarska** 48
- **Rumunija** 48
- **Crna Gora** 45

- **Srbija** 42
- **Bugarska** 41
- **Belorusija** 40
- **BIH** 39
- **Albanija** 39
- **Makedonija** 37
- **Kosovo** 36
- **Jermenija** 33
- **Moldavija** 30
- **Rusija** 29
- **Ukrajina** 29

Legenda: zeleno članice EU

CPI 2016 i poređenja sa ranijim godinama

- **Percepcija se sporo menja** - kod većine zemalja nema bitnijih promena, ali su ponekad zbog dešavanja u zemlji promene vidljive i na godišnjem nivou. Tako se može pretpostaviti da su velika politička kriza i objavljivanje afera o zloupotrebama u vlasti uticale na pad Makedonije na listi za pet poena. S druge strane, od zemalja istočne evrope, najveće pozitivne pomake su zabeležile Gruzija i Belorusija.
-

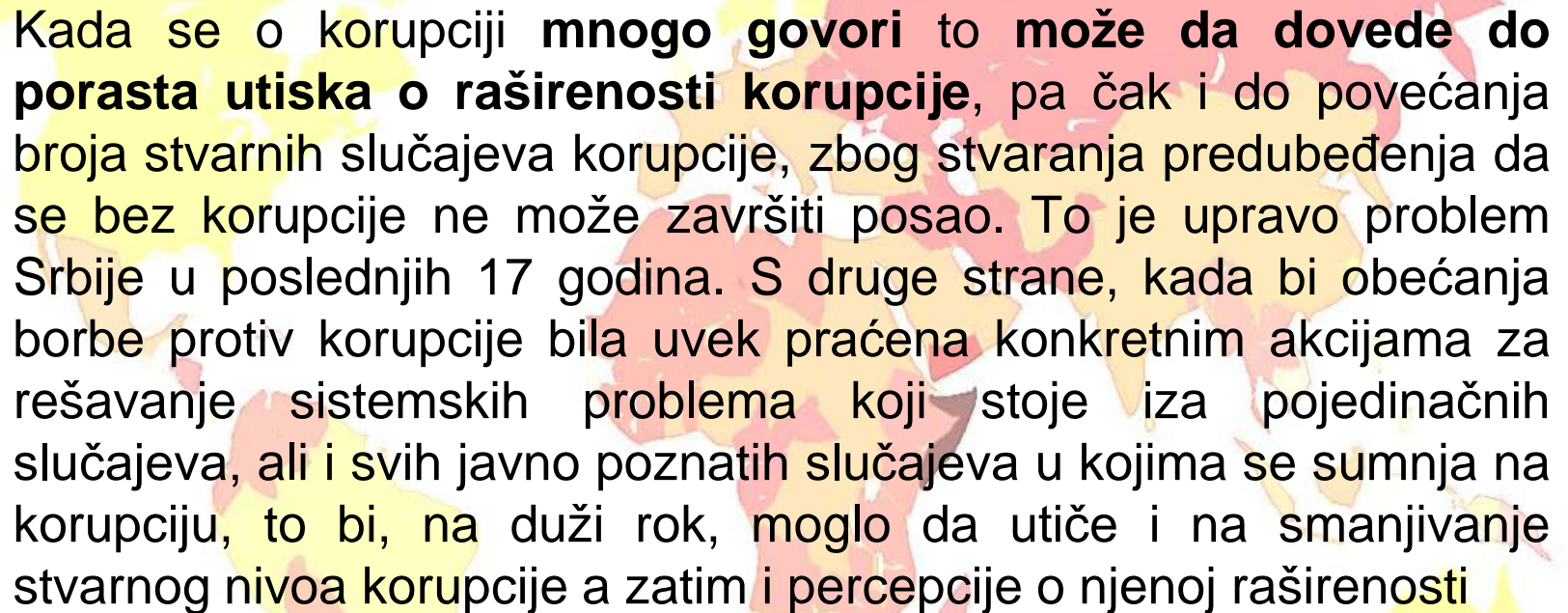
Dosadašnja rangiranja i reakcije

- Podaci iz **2000**: suočavanje sa katastrofalnom slikom o Srbiji u svetu
- **2003**: Pokazalo se da se percepcija sporo menja
- **2004**: Napravljen novi pomak – približavanje realnom stanju stvari
- **2005, 2006 i 2007**: Zadržan minimalan trend rasta – nema radikalnih promena koje bi dovele do brze promene percepcije korupcije
- **2008**: Stagnacija – prvi put nema ni minimalnog napretka, druge zemlje nas sustižu ili prestižu
- **2009**: Simboličan napredak
- **2010**: Stagnacija i očekivanja da će unapređenje zakonskog okvira doneti napredak u budućnosti
- **2011**: Pad skora i nazadovanje na listi – u skladu sa utiskom domaćih ispitanika o odsustvu napretka
- **2012**: Iste ocene kao i prethodne godine
- **2013**: Blagi napredak, očekivanja da se taj trend nastavi, povezivanje sa represivnim akcijama
- **2014 i 2015**: Blago nazadovanje, pokazatelj da nema dovoljnih promena
- **2016**: Blagi napredak, na tragu ocena stručnjaka da nema bitnijih promena

Rezultati CPI 2016 i Srbija

- Zemlje mogu **da ignorišu rezultate CPI samo na svoju štetu** – čak i ako ne odražava u potpunosti realno stanje stvari, **CPI je dobar pokazatelj onoga šta drugi misle o nama.**
- Iako je zabeležen blagi napredak, **Srbija se i dalje smatra zemljom u kojoj je nivo korupcije visok.** Suštinski nema bitnijih promena u ocenama još od 2008.
- **Utisak o visokoj raširenosti korupcije imaju i građani Srbije,** što proizlazi iz rezultata istraživanja koja se vrše na nacionalnom uzorku (npr. Globalni barometar korupcije Transparency International, istraživanja UNDP), iako su kod tih istraživanja fluktuacije u percepciji korupcije znatno veće.

Koji je odnos percepcije korupcije i njenog stvarnog nivoa?

Kada se o korupciji **mного govori** to **može da dovede do porasta utiska o raširenosti korupcije**, pa čak i do povećanja broja stvarnih slučajeva korupcije, zbog stvaranja predubeđenja da se bez korupcije ne može završiti posao. To je upravo problem Srbije u poslednjih 17 godina. S druge strane, kada bi obećanja borbe protiv korupcije bila uvek praćena konkretnim akcijama za rešavanje sistemskih problema koji stoje iza pojedinačnih slučajeva, ali i svih javno poznatih slučajeva u kojima se sumnja na korupciju, to bi, na duži rok, moglo da utiče i na smanjivanje stvarnog nivoa korupcije a zatim i percepcije o njenoj raširenosti

Teme za razmišljanje

- **Da li je moguće uticati na smanjenje percepcije korupcije?**

Svakako da jeste u određenoj meri, kroz izolovane antikorupcijske mere i kampanje i njihovu dobru medijsku promociju.

Međutim, takve mere imaju ograničen domet na ovakva istraživanja. Osim toga, **prioritet državnim organima treba da bude sprečavanje, otkrivanje i kažnjavanje postojeće korupcije, a ne promena utiska o njenoj rasprostranjenosti!**

Problemi za borbu protiv korupcije

- **Kršenje preventivnih antikorupcijskih zakona**, kao plod odsustva „političke volje“ (pristup informacijama, javna preduzeća)
- **Nedovoljni kapaciteti organa koji vrše nadzor i kontrolu** nad primenom zakona; diskreciona ovlašćenja u određivanju predmeta provere
- **Nepotpun pravni okvir** (potrebne izmene i dopune mnogih zakona i snažnije ustavne garancije); narušavanje pravne sigurnosti usvajanjem kontradiktornih ili nejasnih odredaba u propisima
- **Nema učenja** na osnovu otkrivenih slučajeva korupcije i otkrivenih obrazaca koruptivnog ponašanja
- **Vaninstitucionalna moć** političkih stranaka i pojedinaca, koja se odražava na rad čitavog javnog sektora
- **Nedovoljno transparentan proces donošenja odluka**, nemogućnost građana da utiču na njihov sadržaj i neuređeno lobiranje
- **Nepotrebne procedure i državne intervencije** koje povećavaju broj situacija u kojima do korupcije može da dođe

Neiskorišćene šanse za borbu protiv korupcije

- **Evropska perspektiva** i rešenost EU da se napredak u okviru poglavlja 23 prati sve vreme pregovora, kao i sve detaljniji izveštaji o napretku; zainteresovanost međunarodnih organizacija nije dobro iskorišćena – nedovoljno kvalitetan AP za poglavlje 23, probijanje rokova u primeni i odsustvo suštinskog napretka čak i kad su mere sprovedene; težnja za dobijanjem „pozitivnih mišljenja“, „otvaranjem poglavlja“ i pohvala EU zvaničnika umesto da se rešavaju problemi koji su prepoznati već godinama, korišćenje mišljenja o „usaglašenosti“ radi odbijanja domaćih predloga ...
- **Koncentrisana politička moć** – od 2014/2014 situacija u kojoj je vlast (bila) stabilna toliko da može da sprovodi reforme, sa znatno manjim „ucenjivačkim kapacitetom“ koalicionih partnera (manje šanse da korupcionaši nađu zaštitu unutar vlasti). Šansa da se ta moć iskoristi za uspostavljanje sistema pune institucionalne borbe protiv korupcije nije iskorišćena – umesto toga politička moć je iskorišćena da se dodatno umanji snaga kontrolora vlasti
- **Podrška građana** – građani pokazali spremnost da i politički nagrade ono što im je predstavljeno kao borba protiv korupcije; očekivanja su im bitno podignuta, ali nisu zadovoljena

Prioriteti Srbije za borbu protiv korupcije

- Obezbeđenje **veće javnosti rada državnih organa** (uključujući i pravila o javnim raspravama i lobiranju, povećanju javnosti podataka o radu Vlade, javnih preduzeća i drugih institucija),
- **Smanjenje regulatornih i finansijskih intervencija države** (npr. dozvole, odobrenja, subvencije) koje stvaraju rizike za korupciju, naročito kada se sprovode bez prethodno utvrđenih kriterijuma
- Temeljna **reforma uređenja javnog sektora**
- Poštovanje i jačanje **uloge nezavisnih državnih organa** i obezbeđenje primene njihovih odluka i preporuka
- Stvaranje uslova za nesputan rad **medija**, raskidanjem obruča oko medija koji čine politika, biznis i marketinške kuće

Prioriteti Srbije za borbu protiv korupcije

- **Nezavisno, efikasno i odgovorno pravosuđe**
- Veći broj otkrivenih slučajeva kroz zaštitu **uzbunjivača i svedoka korupcije** i druge mere koje motivišu na prijavljivanje korupcije, **proaktivni pristup** u istraživanju korupcije i mere za **kontrolu imovine javnih funkcionera i službenika**
- Striktna **kontrola tačnosti i potpunosti izveštaja o finansiranju kampanja i političkih stranaka**, ispitivanje sumnji i navoda o kupovini glasova na izborima i zloupotrebama javnih resursa u kampanjama; uređenje i kontrola „funkcionerske kampanje“ i državnog oglašavanja
- Dosledno rešavanje svih slučajeva u kojima su iznete **dokumentovane sumnje na korupciju** i uspostavljanje stalne strukture državnog represivnog aparata koja će se baviti otkrivanjem ovakvih slučajeva, nezavisno od postojanja „političke podrške“.

corruption perceptions index 2016

Eastern Europe & Central Asia

global
Average score **43**

Eastern Europe
& Central Asia
Average score **34**

RANK	COUNTRY/TERRITORY	Score
44	Georgia	57
64	Montenegro	45
72	Serbia	42
75	Turkey	41
79	Belarus	40
83	Albania	39
83	Bosnia and Herzegovina	39
90	The FYR of Macedonia	37
95	Kosovo	36
113	Armenia	33
123	Azerbaijan	30
123	Moldova	30
131	Kazakhstan	29
131	Russia	29
131	Ukraine	29
136	Kyrgyzstan	28
151	Tajikistan	25
154	Turkmenistan	22
158	Uzbekistan	21

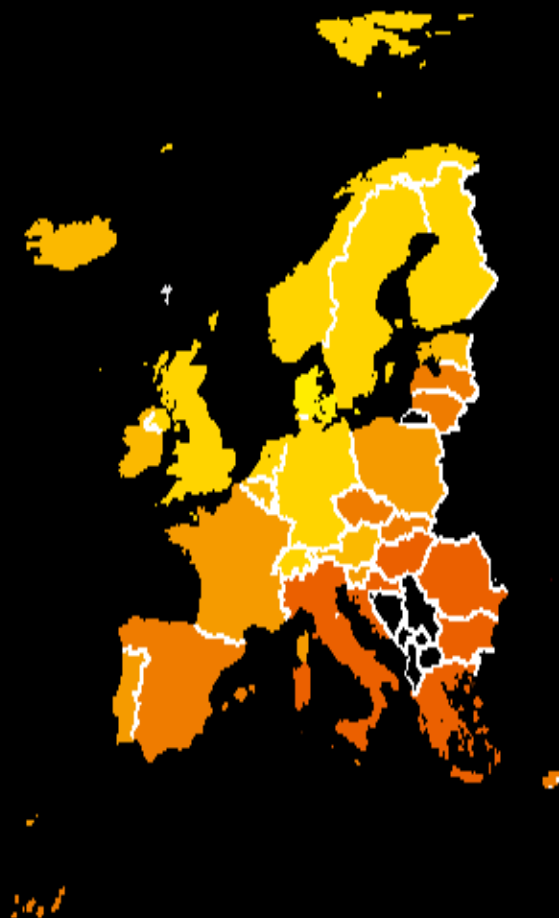
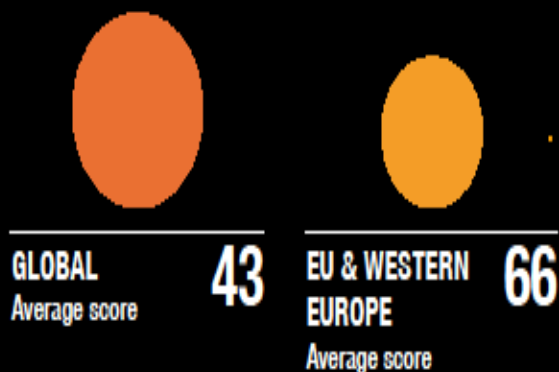
#cpi2016

www.transparency.org/cpi

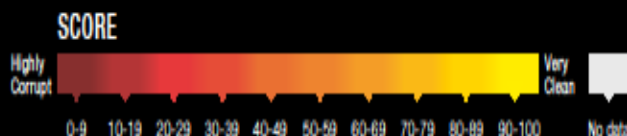

CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX 2016

EU & Western Europe

RANK	COUNTRY/TERRITORY	SCORE
1	Denmark	90
3	Finland	89
4	Sweden	88
5	Switzerland	86
6	Norway	85
8	Netherlands	83
10	Germany	81
10	Luxembourg	81
10	United Kingdom	81
14	Iceland	78
15	Belgium	77
17	Austria	75
19	Ireland	73
22	Estonia	70
23	France	69
29	Poland	62
29	Portugal	62
31	Slovenia	61
38	Lithuania	59
41	Spain	58
44	Latvia	57
47	Cyprus	55
47	Czech Republic	55
47	Malta	55
54	Slovakia	51
55	Croatia	49
57	Hungary	48
57	Romania	48
60	Italy	47
69	Greece	44
75	Bulgaria	41

#cpi2016

www.transparency.org/cpi

